Ч. 201 (11.492). Львів, вівторок 10. вересня 1929. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Невірна оцінка.

VI.

Львів, 8. вересня 1929.

Передавши докладно статтю воєводи Дуніна Борковського про українську справу в Польщі, дозволимо собі висловити тепер деякі замітки про неї.

П. Дунін Борковський писав свою статтю як польський патріот і видатний та відповідальний нині у Польщі державний та політичний діяч. До розвязки української справи у Польщі підходить він зі становища польської державної рації. Це становище виходить зі статті доволі ясно. Він хоче повести доцільну політику державної асиміляції українців. Відкидає такі засоби при осяганні наміченої цілі як т. зв. угода, відкидає територіяльну автономію на етнографічних землях, відкидає культурну автономію, відкидає накінець і засіб так званого співжиття. Цей останній відкидає тільки для Сх. Галичини, але апробує його для Волині, де почав його „проводити в життя" воєвода Юзефський при допомозі імпортованого на Волинь українського еміґрантського, спеціяльно для цієї мети дуже короткою дорогою натуралізованого елементу, і при допомозі рівночасного переслідування та ослаблювання місцевого, активного і громадсько-творчого українського національного елементу. Хоч ця політика Юзефського крикливо суперечить основним тезам статті Д. Борковського, то всеж він її акцептує. Цей факт ставить уже цілу статтю в своєрідне освітлення. І не змінить цього освітлення навіть та обставина, що Д. Борковський ділить українців на дві групи, то значить, що йде по лінії найменшого опору при самому підході до справи. Такий самий поділ робили свого часу і польські ендеки.

Очевидно, що воєвода Борковський, як польський політик і державник, може собі аналізувати українську проблєму як хоче. Може так само придумувати й висувати які хоче пляни на її розвязку. Не наша річ його коррегувати, також як не наша річ доказувати йому доцільність чи недоцільність такої чи іншої його політичної концепції. Але за те ми не можемо пройти мовчки попри деякі його загальні, нічим необґрунтовані твердження чи то про український політичний дух, чи про політичні аспірації українського народу і що найважніше то попри його характеристику польської політики супроти українців як у минулому, так і в теперішньому. Зачнімо від цього останнього.

Д. Борковський каже, що польська політика супроти українців увійшла на цілком нові шляхи по травневому перевороті, що вона стала не чуттєвою, як це було за правління Хієно-Пяста, але розумовою, і тим самим кращою для українців. Очевидно, що автор тут грубо помилився. Чи свідомо чи несвідомо — не знаємо. Але стверджуємо, що політика Хієно-Пяста була прямолінійна та ясна і не була виключно чуттєва, а докладно продумана. Потравневий переворот тієї політики не змінив, ніякої нової програми не висунув, а ввівши хаос у стару, пішов у практиці тими шляхами, які протоптала ендеція. Що більше, санац. чинники у дечім тільки поглибили та поширили те, чого ще не вспіла доконати ендеція. І коли тамта не крилася зі своєю програмою національної асиміляції українців та визначувала для її переведення навіть речинець, то потравневі чинники під кличами загальної санації примушували і примують фактично у тій ділянці до денаціоналізації. І робили це та й тепер роблять не шляхом вводження правного стану і урівноправнювання українців, як це твердить Борковський, але навпаки: шляхом репресій та обезправнювання українців. На те є безліч доказів. Їх повно в українській пресі, бо не всі їх ревестри підпали кон-

фіскаті. Дечого і конфіскувати було неможливо. Колиж згадаємо відомі заяви польських міністрів, особливож Складковського, у соймі в часі дискусії над наглим внесенням Українського Клюбу в справі листопадових подій з минулого року і погромів українських установ у Львові, то стане нам ясним, що не тільки в практиці, але й в теорії політика потравневого правління не тільки нічим не ріжниться, але навпаки, в численних випадках перевищує передтравневу хієнопястівську політику супроти українців своїм сліпим шовінізмом.

І якщо воєвода Борковський має відвагу висувати тезу, що українська проблема в теперішній її формі може, як не зараз, то в перспективі, стати катастрофальною для Польщі, то значить, що він хоче її серіозно трактувати. Колиж так, то виходилоб, що він повинен бути консеквентний і неменше серіозно та вірно малювати теперішній стан польсько-українських відносин. Але він цього не робить. Бо промовчує те, що йому непотрібне, а підкреслює те, що йому при будові його концепції потрібне, а що зате недійсне. Очевидно, що на підставі такої аналізи фактичного стану доходить до невірної діягнози, а через те приписує і не дуже то вдатну рецепту на лікування недуги.

Боротьба Китаю за суверенність.

Американський державний департамент опублікував свою ноту до Китаю в справі скасування там екстериторіяльного судівництва. У цій ноті висловлено принціпіяльну згоду на постепенну ліквідацію цього судівництва. Одначе поки-що Америка вважає, що китайське судівництво ще не досить модернізоване та незалежне і тому Злучені Держави не можуть відмовитися від американських консулярних судів. Таксамо англійський уряд через свого посла в Пекіні передав нанкінському урядові ноту у відповідь на висловлене китайським урядом бажання усунути систему екстериторіяльних судів. Англійська нота теж відкидає це бажання китайського уряду. Вона вказує на те, що окремі ґенерали заводять свої власні суди, і що з огляду на це англійський уряд не може зректися ґарантованих йому договорами з Китаєм прав судівництва. Одначе англійський уряд годиться розпочати переговори в справі зміни та реформи дотеперішних форм екстериторіяльного судівництва й пропонує китайському урядові поробити в цій справі конкретні пропозиції.

Конференція Бріяна з Мекдональдом.

Ґазета „Петіт Парізієн" подає цікаві інформації про конференцію Бріяна з Мекдональдом та Гендерсоном. Предметом конференції була ідея французького президента міністрів про господарську організацію Европи. Бріян уже обговорював цю ідею з богатьома міністрами інших держав й уважав за потрібне обговорити її ще з Мекдональдом перед своїм публичним виступом у цій справі. Бріян має на думці запропонувати утворення окремого дослідчого комітету, до якого всі держави дали би по одному делеґатові. Цей комітет мав би виробити не лише теоретичні засади всеевропейського обєднання, але також конкретний проект. На конференції обговорено також справу переговорів між Анґлією та Америкою про морське роззброєння. Ґазета „Ексцельсіор" пише, що великою проблемою теперішних нарад є заснування інтернаціонального репараційного банку. При заснуванні Злучених Держав Европи цей банк відограв би в Европі ту ролю, яку в Злучених Державах Америки відограє федеральний банк. В Женеві висловлюють погляд, що цей банк мусить стояти в звязку з Лігою Націй. Осідком банку малаб бути Базілея або Льозанна.

Український Банк в Америці.

(Стаття надіслана.)

II. Єдиноким доцільним виходом із даної ситуації булоб оснування самостійного українського банку, інституції, яка одинока моглаб вповні і всесторонньо відповісти всім вимогам і завданням, кладеним на неї нашим громадянством. Таку концепцію автор зґори відкидає і наводить цілий ряд менше або більше стійних перешкод, які уважає за непоборимі. Недостача капіталу і фахових сил, трудноші в одержанні чартеру, недостача банкового бизнесу в наших людей і last not least тяжка конкуренція великих американських банків, які мають до розпорядимости міліярдові засоби, неоцінену традицію і „goodwill" а працюють по наймодернішим зразкам господарности і раціоналізації — все це, правда, перешкоди, але лише на перший погляд непоборимі. Коли хочемо попровадити свій нарід до економічного добробуту й забезпечити йому тим сьогодня найдоцільнішим і найпевнішим способом чесне місце в сімї вільних народів, то не сміємо йти по лінії найменшого опору і страхатися та безрадно опускати руки перед кожною, часто тільки мнимою перепоною. Таким способом ми ніколи нічого не осягнемо і по всі часи залишимось незнаною пролетарською етноґрафічною масою, погноєм для інших, рухливих, енерґійних та підприємчивих народів. Не хочемо думати, не хочемо калькулювати, не хочемо брати на себе відвічальности, а торговельного риску боїмося, як чорт свяченої води. Ми знамениті робітники, але більше фізичні, як духові, при чому забуваємо, що нині цінується не так праця, як думка. Другий візьме на себе відвічальність, візьме риск, за те візьме також — самозрозуміло — весь успіх і зиск виконаної праці, але працювати будемо ми і вдоволимося меншою або більшою заробітною платнею. Ніщо нас більше не деморалізує і не підтинає наших найкращих продуктивних сил і здібностей, як саме ця налогова і нічим неоправдана, просто каригідна віра в чужу поміч. Недавні ще часи, коли така ментальність на політичнім полі коштувала нас невольно богато; тому не повторюймо того на полі економічнім! Пробуймо вже раз ступити на власні ноги й довіряймо лише власним силам, бо ніхто ніколи не буде нам за наші гарні очі витягати своїми руками каштанів з вогню. А ми, „хитрі малороси", хочемо міліоном долярів до певної міри опанувати і до своєї служби запрягти підприємство, яке має двіста міліонів долярів майна... Ясне, що щось подібне не лише нам не вдасться ніколи, але ще й стратимо при подібних експериментах богато праці, богато енерґії, а може і власного капіталу. Не починаймо від великого, коли і малого не маємо, бо й ті нинішні американські банки-ґіганти з міліярдовими капіталами не зросли з одного дня на другий, але велика часть з них зачинала в розмірно малими капіталами і лише завдяки невтомній і витревалій праці, енерґії, рухливости і щасливим операціям виросли протягом довгих літ на нинішні грошеві потуги.

Приглянемося ближче всім тим трудношам, які стоять на перешкоді оснуванню самостійного українського банку в Америці. В першій мірі малаб це бути недостача капіталу. Коли таки дійсно того капіталу нема, в такім разі даремні наші міркування і ми радше відложім цю думку на пізніші ліпші часи, ніж малиб закладати таке підприємство на хитких основах. Але на мою думку так але воно не є. І потрібний капітал знайшовсиб; треба лише вміти його вишукати, зібрати і запрягти до праці. Богато його знайшлосиб у чужих установах, богато лежить бездільно й у власних інституціях, дещо може буде навіть скрите в скринях і за образом. Колиб увесь цей капітал удалося змобілізувати і на його місце вложити шери українського банку, то ми моглиб створити і на американські відносини капіталово досить сильне підприємство. Говорім конкретно. Оскільки знаю, то в Унії ні висота акц. капіталу ні номінальна вартість шерів не є лімітовані в долину. Думаю, що на початок вповні нам вистарчив би банк з номінальним акц. капіталом у сумі пять міліонів дол. розбитим на 500.000 шерів по 10 долярів. Мінімальна, законом вписана часть му-

сілаб бути негайно емітована і заплачена, друга часть капіталу моглаб на випадок невдачі повної эмісії лишитися в банку й очікувати догіднішої пори. Виринає питання, де умістити шери першої эмісії. Треба булоб ужити відповідної пропаганди й реклями, поміщувати в амер. і краєвій пресі довго ще перед емісією відповідні відозви й освідомлюючі статті, розіслати ясні і зрозумілі проспекти, а я певний, що емісія вдаласяб. Маємо в Увії і в краю ріжні товариства і спілки, духовно-релігійні, національні і чисто економічні, маємо економічно сильні одиниці серед духовенства, світської інтелігенції, господарів, фармерів, купців, підприємців і промисловців — всі вони моглиб при добрій волі і зрозумінню свого власного, національного й економічного інтересу перебрати, відповідно до їх маєткового стану, меншу або більшу кількість шерів і тим причинитися до осування власної грошевої твердині, власного банку.

(Докінчення буде.)

Інж. М. Колтунюк.

За океаном.

„Новий епископ і митрополит".

Під цим заголовком американська „Свобода" приносить такий лист „Християнина":

Попався мені в руки свіжий орган „православної греко-католицької епархії в Америці" — „Голос Церкви", що виходить під редакцією священика Д. Микитяка. З нього я довідався, що це орган нової епархії, яка має вже свого архіепископа й митрополита, а також редактора „Голосу Церкви", о. Д. Микитяка, але не відомо, чи має свої церкви та вірних. Про це ще мало сказано в цім органі нової церкви.

Сам „епископ" цієї „православної греко-католицької" церкви іменує себе: „Високопреосвященний-Високопреосвященніший пан-отець **Константин Курилло** з Божої милости і благословенням Всеукраїнського Собора всіх Церков апостольських а православних — епископ Филаделфійський, Архиепископ Американський і Канадійський, Митрополит усіх православних українців на всіх іміграціях Нового Світа"...

Отже з цього органу нової церкви я дізнався, що бувший греко-католицький священик і папський шамбелян о. Константин Курилло вже став... епископом і митрополитом. Ще всі ми памятаємо, яким вірним слугою Риму був о. Курилло і як він боронив завзято політику епископа К. Богачевського. Ще не так давно він всіма силами боровся проти всіх, хто, як йому здавалося, виступав проти Риму, але потім сталася якась невідома мені та широкому загалові подія, що папський шамбелян і ревний оборонець Риму та церковної політики епископа Богачевського став священиком Української Автокефальної Православної Церкви в Америці. Теж ще не забули ми, що о. К. Курилло якось раптово змушений був залишити православну церкву, на вірність якій він складав присягу.

Тепер довідуємося, що о. К. Курилло був посвячений в епископи митрополитом московської православної церкви, Кедровським, а вже в першому числі свого органу „Голос Церкви" епископ К. Курилло заявляє, що він ломить свою присягу московській церкві та оголошує свою незалежну православну греко-католицьку церкву...

Годі з послання зрозуміти, які причини привели К. Курилла до зірвання з московською православною церквою, яка лише кілька тижнів тому висвятила його в чин епископа. Треба зрештою зазначити лише, що тут ми маємо до діла зі спробою внести розлом в релігійні маси української еміґрації в Америці, яка, можна сподіватися, успіху не буде мати.

Сенаторка О. Кисілевська у Вінніпеґу.

Читаємо в канадійських ґазетах: В суботу 17. серпня приїхала до Вінніпеґу одинока українка-сенаторка в Польщі, редакторка часопису „Жіноча Доля", п-ні Олена Кисілевська. До Канади приїхала приватно, без ніяких спеціяльних припоручень, урядових чи громадянських, однакож її визначне суспільне становище все таки робить її приїзд до Канади подією великого значіння для канадійських українців. П-ні Кисілевська бажає ближче запізнатися з Канадою, яку її рідний син кілька літ тому обібрав собі за другу батьківщину, бажає ліпше пізнати канадійських українців, з представниками яких лише врядигоди приходилось їй досі стрічатись, і при нагоді бажає подати канадійським українцям деякі інформації про життя українців під Польщею. Тому природна річ, її приїзд викликав між канадійськими українцями, а головно між українками, велике заінтересування. Доказом того було приняття, яке в честь шановної гості устроїли спільно українські жіночі орґанізації у Вінніпеґу в салі читальні „Просвіти" в неділю вечором 18. серпня. Хоч те приняття зааранжовано на скору руку і громадянство було повідомлене про нього тільки телефоном та через особисті побачення, то на приняттю явилося яких 250 осіб з найріжніших українських організацій у Вінніпеґу. П-ні Кисілевська виголосила перед зібраними дві промови, одну привітну від старого краю і старокраєвих орґанізацій, другу про жіночу організацію. Обі промови приняли зібрані грімкими оплесками. Від канадійських українців витали п-ню Кисілевську привітними промовами представниці чотирьох місцевих українських жіночих орґанізацій, а саме: п-ні Коман від Жіночого Кружка при читальні „Просвіти", п-ні Яцик від Товариства кн. Ольги, п-ні Гуцуляк від відділу Союзу Українок Канади і п-ні Баран від Т-ва ім. Лесі Українки. Було ще кілька більше принагідних промов, між ними привіт від Української Стрілецької Громади (виголосив п. Ів. Зварич).

Між промовами були концертові виступи, що складалися з музики на скрипці і фортепяні, сольоспівів та декламацій.

Лікар-українець приїхав до Канади на фарму.

Між недавніми іміґрантами, що приїхали з Европи до Канади, аби поселитися на фармах, був і один доктор медицини, українець по народности, д-р Б. Біликовський. До Канади приїхав він як британський горожанин, бо після революції на Україні спинився в Англії і там дістав диплом доктора на університеті в Едінбурґу. Тепер приїхав до Канади, аби взяти фарму в околиці Едмонтону.

Страйковий рух.

Покінчення страйку в фабриці імпреґнації порогів і залізничих стовпів у Задвірю.

Страйк у Задвірю, що вибух 1-го липня, тревав аж до 2-го вересня ц. р. 170 робітників оставали два місяці без праці. Умовою, зробленою дня 23. серпня, а відтак доповненою ще дня 3. вересня ц. р., вибороли собі робітники деякі кращі умови праці.

Час двомісячної перерви в праці не вчислюється до виплати за відпустку, підвищується на помешкання по два зол. місячно, видається вугіль по власній ціні для сплати в ратах, видається раз на рік охоронне убрання, підноситься плату фахівцям на 10 проц., іншим робітникам на 3 проц., реґулюється на будуче уложений цінник на основі урядової статистики кождомісячної доріжні засобів поживи. Робітникам, занятим при кітлах, зобовязалася фірма дати 6 ґазових масок. До праці принято з поворотом всіх занятих у фабриці перед штрайком. Всіх арештованих в числі 22-ох звільнено зараз.

У справі полагодження страйку інтервеніювали посли Целевич і Максимович дня 21-го серпня на місці в Задвірю, а до остаточного покінчення його причинився посол Максимович своєю інтервенцією дня 31. серпня в ґенеральній дирекції у Варшаві і 3. і 4. вересня в Задвірю. — Слід зазначити, що наші сель-роби вміли демаґоґічними кличами роздути страйк до непотрібних виступів і довести робітників до розпуки, а відтак лишили їх безпомічних на ласку Божу.

Д-р МИКОЛА КОЗИЦЬКИЙ.

До джерел людської психіки.

V.

Два сучасні типи. — Ритм життя...

Завданням психольоґії стало зловити бодай приблизно закономірність і ґенетичну залежність усіх чито гармонійних чи суперечних мотивів внутрішнього життя людини. Тому на овиді психольоґічних студій показалися т. зв. психольоґічні типи, як виразні і сконцентровано наглядні зразки людської психіки. А йдучи за внутрішнім, природнім нахилом, психольоґи в першу чергу спостерігали крайности себто функцію контрастів. Завважуючи свого рода концентрацію деякої скількости до себе зближених елементів, психольоґія відмежувала і відокремлювала два зі собою незгідні і своїми крайностями суперечні психольоґічні типи людей, яких відмінність відповідає праву контрасту.

Перший тип виріжнений Адлером ставить у свойому житті акцент на підметі себто на собі самім; не перебираючи в засобах, він старається заволодіти предметом або цілим окруженням (масою) та запевнити собі ілюзоричну суприматію.

Другий тип Фрайда, чулий еротик, передає суверенну ролю в руки предмету, що своєю силою кермує його психічною енерґією, а тимсамим вирішує його долю. Того рода людина залишає собі тільки привілей пасивного оглядання життя, серед якого шукає предмету для своєї безоглядної відданости і невтишних любовних почувань.

Перший діловий тип Адлера в щоденному житті йде сміло і отверто на шанці життєвої борні, не лякається невідомого, а в рішаючій хвилині радісним пробоєм наступає, щоб загорнути собі позицію, сприятливу для буйного розросту свого несупокійного істнування. Другий тип, характер стриманий, мрійливий і обережний супроти свойого окруження, а в життєвих змаганнях, захований зі своїм „я" в окопах недовірчивої обсервації, стоїть він найчастіше в дефензиві; всі його полохливі думки і соломяні почування зосереджуються в ніколи невигорілому огнищі вічно спраглому любови. Зате в життї типу Адлера любов є тільки посереднім, запалюючим етапом до єдиної мети: суприматії і могутности власного „я".

Того рода крайну суперечність ментальности і контрастовість психольоґічних первнів стрічаємо нпр. у Ніцшого і Ваґнера; що в одного було святим, у другого тільки „комедією"; оба щиро себе обезцінювали.

Ця розбіжність психольоґічних елементів не є в однаковій мірі розкинена і в тої самої одиниці постійно тревала. Найдальше посунена і виразно зазначена подибується вона у людей, обтяжених психопатичними ухилами у т. зв. невропатиків. Одначе у людей здорових ці оба первні, пасивно-еротичний і активно-пробоєвий істнують у рухомій, пересувальній сімбіозі, переважуючи то в в один то в другий бік.

Того рода колихливий, надзвичайно лябільний, а в засаді типовий вияв психічної енерґії бачимо у мистців і мислителів. Можемо між ними відмітити два ярко розбіжні типи: реальноклясичний і містичноромантичний. Ті оба психольоґічні нахили, що їх Ґете назвав діястолею і сістолею, черґуються в гармонійному наступстві і творять спадистий ритм життя, по якому жене розгінна сила поступу і культури епох. Тугою і цілю одиниці й народу є якнайближче підійти до того життерадісного ритму всесторонніх змагань і ідей та всю свою повноту творчих сил розгорнути на мінливій поверхні хвилючої дійсности, якою є людське життя. В тій цілі треба здобути мистецтво життя і вміти так користуватися психічною енерґією, щоб вона до деякої міри потверджувала спільний ідеал цілого людства.

Бо людина не живе тільки своїм „сьогодні"; в синтезі її духового змісту спочиває також минуле і майбутнє. Що більше! В кожній думці людини проблискують сілюети споминів її якнайдальших предків. На обріях наших внутрішніх переживань виринають нераз мітольоґічні образи давно погаслих епох і затінюють своїм контрастом овид нашого сучасного світовідчування. Вони добуваються до нашої свідомости з низових верств підсвімомости, в якій дрімає многовіковий, колективний поклад пережитого наших давнозабутих прадідів.

Сучасна людино! Не ти є первопочином твоєї духової творчости: через твій психічний осередок пливе безконечна ріка всього людством пережитого і передуманого, а її джерела збережені в темряві минулого єднаються своїм нестримним бігом людських істинь з безкраїм океаном майбутніх епох. Через людську душу пливе вічність.

Ось так далеко наразі дійшла своїм революційним розмахом сучасна т. зв. психоаналіза. Захоплено зором овид, далекий своїми границями і сповитий імлистим серпанком несупокійного прочуття і найсамітнішої, людської туги. Закинено якори на найдальші безбережжа душі чоловіка, де сходить і заходить сонце вічно смеркаючої і світаючої психічної енерґії, де на неосяжних обріях стоять проти себе два обличчя одної всецілої дійсности, бігуни абсолюту.

Безупинний відплив і приплив цієї енерґії несе на своїх хвилях ріжносяйну культуру людства. Головна увага психольоґічного ока спочила на підсвідомости, що силою свойого істнування підносить і поглиблює динаміку психічного процесу до непроглядних можливостей. Поміщують там всі ірраціональні сили: волю, інтуїцію, ясновидіння, надхнення, а навіть колективний психічний збір минулих предків. Людська душа виявилась безоднею, якої несвідома глибина закрита для нас ясним свічадом свідомости. Огорнено критичним зором найдальше поле психічних процесів і оформулювано психічні типи, опираючи їх покищо на досередній будьто на відосередній силі духового осередка людини.

(Продовження буде.)

Не схиляймо вниз прапора!

З новим шкільним роком починаємо нову важку всесторонню працю над розбудовою свойого приватного шкільництва та над зорганізуванням кадр для оборони українського державного шкільництва.

В часі, коли йде на нас з усіх боків напір, коли йде ворожий наступ на душу української дитини, ми — свідомі своєї великої відповідальности перед сучасністю й перед історією — кличемо до всіх українських організацій, до всіх українців і українок особисто:

Всі і все для української дитини й української молоді! Всі і все для „Рідної Школи"! — Бож це найважніша підвалина істнування нашого народу. Якщо своїми датками, своєю співпрацею не зуміємо зберегти нашої дітвори й молоді для української нації, — то й ціла майбутність нашого народу буде загрожена.

На жаль жертвенність краю і заграниці, яка значно була зросла в минулому адм. році і дала Головній Управі „Рідної Школи" змогу вирівнати найбільше пекучі зобовязання Товариства та сяк-так прийти до фінансової рівноваги, — в часі вакаційних місяців впала так сильно, що прийшлося знов затягати нові довги.

Перший вересень минув, а учительство наших шкіл не дістало ані сотика на свої добори тай нема покищо ніяких виглядів на краще, бо і в вересні жертвенність не піднеслася. В часі, коли постійний видаток самої Головної Управи „Рідної Школи" виносить 30.000 зол. місячно, то на вересень вплинуло до Гол. Управи заледви 1.360.91 зол. Ця одна цифра повинна промовити до совісти нашого громадянства більше переконуюче ціж всякі інші арґументи.

Не віримо, що це сталося з причини легковаження справ „Рідної Школи". Наше громадянство знає її високу ціну. Сталося це через недогляд. Наше громадянство заспокоїлося тим, що свого часу фінанси Товариства поправилися, та не брало під увагу обставини, що видатки „Рідної Школи" постійні, а то й більшають зі зростом потреб. І вистане 2—3 місяці задержки в присиланні жертв, щоби Головна Управа „Р. Ш." попала знов в скрутне фінансове положення.

Тому звертаючи увагу на сучасний дуже важкий матеріяльний стан „Рідної Школи", — взиваємо всі українські орґанізації, всіх українців і українок присилати негайно більші жертви на „Рідну Школу", а також для придбання фондів влаштовувати фестини, театральні вистави й інші імпрези в користь „Рідної Школи".

Маємо повну надію, що наші установи й наше громадянство, яке завсіди в найскрутніший час спішило з допомогою — сповнять і тепер свій обовязок супроти свойогож молодого покоління, супроти „Рідної Школи".

ЗА ГОЛОВНУ УПРАВУ „РІДНОЇ ШКОЛИ":

о. Ол. Базюк заступн. голови — *д-р Коновалець Мир.* секретар.

Студентство Канади — „Просвіті".

Відгомін ювилею „Просвіти" на канадійській землі.

Нашій Редакції доручено таке письмо українських студентів з Канади до Т-ва „Просвіта" у Львові:

Дорогі Брати у рідній, не своїй землі!

Заклик Ваш з далекої Батьківщини відбився в наших серцях з великою силою. Ваші і наші думки є ті самі і ми вповні признаємо вагу й заслуги такої української установи, якою є і була „Просвіта" у Львові.

Шістьдесятьлітнє її істнування виказало неоцінені наслідки її праці на найріжнороднійших ділянках нашого життя. Без „Просвіти" ми булиб просто нічим. Тільки „Просвіта" показала нам шлях наших змагань, показала ті стежки серед глухого ліса, які виводять людей до вільних, широких ланів та до світла.

Тому то ми, студенти, на одних з наших зборів рішили одноголосно підпомогти цю нашу неоцінену інституцію в рік її шістьдесятьлітнього ювилею скромною, але щиро-сердечною лептою. Ми знаємо, що цим нашим даром ми не піднесем матеріяльного стану „Просвіти" до блискучого успіху, але зате віримо, що усунемо хоч одну міліонову частину того зла, яким нас так щедро нагородила лиха доля та „добрі" сусіди.

Ви далеко від нас, нас ділить велика безміж. Але ми всеж разом з вами леліємо думку про гарну майбутність українського народу, для якої хочемо працювати і тут, на безмежних канадійських преріях.

Нас в Мус Джав усього одинацять. Усі ми зїхались сюди з фармів, а дехто з міст, для укінчення тої або іншої школи. Ви там на далекій нашій Батьківщині може й не уявляєте собі гаразд, що десь за морями, океанами є такі, що цілою душею, цілим своїм єством завсіди з вами! Це ті, що вчаться чужого, але свого не забувають. Це ті, що всіми своїми почуваннями звязані з Вами і вірять у відродження своєї безталанної країни. Нехай не думають наші брати-українці і товариші-студенти там у далекім, милім краю, що ми пропащі для них, що ми втоплені в чепурнім полиску англійщини, що нас засимілюють чужинці... Ні! Ми живемо тим самим запахом „ланів широкополих", яким живете і Ви! Дишемо тим самим подувом голубого неба, яким дишете Ви! І не тільки ми, нас одинацять в Мус Джав... Нас є тисячі в Канаді, такої самої думки, тільки що до цього часу ми не були взаїмно обєднані і тому про нас у старім краю майже не чули.

Та настає вже той час, що Ви будете чути про нас частіше. Поволи студентство Канади починає розуміти вагу обєднання і старається згуртувати в одно цінке тіло. Ось цього року, на дванацятім українськім зїзді в Саскатуні, було вісьмох делегатів від студентських гуртків, які зєдналися в одно тіло, зване „Централя Українських Студентів Канади".

Вже до цього часу між канадійським українським студентством була велика любов до великого українського народу, його славної історії, літератури. Ми маємо навіть своїх поетів і артистів, урожених вже в Канаді і вихованих та вивчених в англійських школах, от як Данильчук, Івах, Склепкович, Даркович і інші. А тепер ми віримо, що по обєднанню в „Централі У. С. К." українське студентство Канади не тільки буде дорівнювати студентам-українцям старого краю, але навіть їх в неодному перевисшить.

ЗА УПРАВУ:

Теодор Золотуха, голова; *Мих. Ковюк*, секретар.

Нові таємні договори.

Ґазета „Журналь де Женев" публікує відомости про тайні воєнні умови між державами Малої Антанти. Насамперед заключено договір між Чехословаччиною та Югославією, потому між Чехословаччиною та Румунією, а нарешті між Румунією та Югославією. Договір між Чехословаччиною та Румунією докладно означує ті воєнні сили, які Чехословаччина має виставити на мадярській границі на випадок конфлікту між Югославією та Італією. Договір між Чехословаччиною та Румунією має на увазі напад Угорщини на одну з цих держав. Ґенеральні штаби обох цих держав ще ведуть між собою переговори про те, скільки й якого війська має в такому випадку виставити кожна держава. Цей договір має в собі також постанови проти Болгарії та Радянського Союзу. Офіцери ґенерального штабу Малої Антанти в квітні та травні ц. р. радили в Букарешті над відновленням цих договорів.

На орґанізаційному фронті.

Болехівщина.

Дня 11. серпня ц. р. відбулася довірочна нарада під проводом Йосифа Косила, госп. з Лисович і відпоручників сіл судового повіту в орґанізаційних справах. Присутніх було около 250 селян, священиків, міщан, робітників і жінок. На нараду приїхали посли Максимович і Струтинський. В часі промови посла Максимовича явилася місцева поліція і провірила запрошення присутніх. Потім заквестіонувала важність довірочних зборів з причини, що запрошуючі не знали декотрих присутніх точно по імени. Натомісць на інтервенцію присутніх послів комендант поліції згодився на публичне віче в характері посольського звідомлення. І так поліція вирішила віче (дотичний функціонар поліції на власну руку інтерпретував закон і рішив справу на місці!), яке відбулося з наміченою програмою. Присутній делеґат інж. Йосик з „Сільського Господаря" у Львові з огляду на спротив поліції не міг основно виголосити реферату і тільки в формі запиту і побажання до Посольського Клюбу намітив потреби й вагу орґанізації хліборобського населення.

Д-р ІВАН БРИК

Зі Львова до Кембрідж.

Англія! Я зовсім не сподівався бачити її такою, якою представилася вона моїм очам. Країна високорозвиненого промислу, централя всесвітньої торговлі — а яка вона гарна!

Ще в останне доглянули ви ясне плесо моря і білі, пошарпані скелисті береги і вже перед вами ліси, стерні, на яких зложене по кілька снопків збіжє, сіножати. І далі проводить вас ясна зелень, що праворуч обмережана горбком, а ліворуч губиться в безкраїм просторі... Пасовиска, а на них стада білих овець і худібка. Та пасовиска обгороджені і пастуха не видко. В нас за одним хвостом ходить пастух, дуже часто з великою кривдою для своєї освіти, бо нема коли ходити до школи, а тут люди обчислили, що краще огородити пасовиско, а людина може свій час використати доцільніше і дорожче його продати. Товар пасеться спокійно і придивляється скрізь по полі густо розставленим реклямам.

Ближче міст переважає городина, сади, хміль. Скрізь пересуваються поперед очі гарні спортові площі, а на них біло одягнені мущини й жінки. Нічого дивного. Цеж країна спорту, який є насущною потребою англійця. Фабрики й могутні резервуари заховані якось дискретно в тому морі зелені. Ви просто не повірите, що ось у такому місті городів (гарден сіті) Лечуортс аж 80 фабрик, що правда, богато з них має електричні мотори, так, що дим не затроює вам свіжого воздуху.

Залізн. шлях біжить просто. Англієць любується, мабуть, у простій лінії і не любить серпентин. Тому стрінете так богато тунелів, прокопаних не крізь високі гори, а крізь горби. А скільки закопажево через те землі?! Поїзди ходять швидко. Третя кляса, як деінде друга. Стації скромні, але вигідні, а на них, хоч велике життя, нема тої метушні й гамору, як на двірцях французьких, а навіть і німецьких. Кондуктори не ходять по відділах, бо вся контроля білетів відбувається при вході і виході з двірця. На кожному кроці стрічаєтеся з ввічливістю. Купуєте білет, то касієр скаже вам спокійне „дякую". Подорожні спокійні, ввічливі й услужні та не дозволяють собі нарушувати обовязуючих приписів. І не тому, що впр. за курення в відділі для некурячих висока кара, а тому, що таке в них виховання.

Англійський спокій знаний у цілому світі; він увійшов уже й в приповідку, і я мав нагоду відчути його саме в хвилині найбільшого мойого поспіху. Я переїхав у Льондоні з одного двірця на другий. Нервово кличу носія, взяти валізку до такого і такого поїзду. Носій успокоює: „Богато часу, пане"! — Скільки? „Одна мінута". Я розсміявся і вспокоївся. Ледви сів і заплатив, поїзд рушив. Солідність і точність великі людські прикмети, ознака високої культури — а в Англії ви найдете їх усюди. І на залізниці, і на засіданнях, і в хаті.

Чи в Англії є села? Є, але не в нашому розумінні. Це не села, а міста. Цікаво, що в селі Ілі, недалеко Кембрідж, ви побачите й хату і стодолу з соломяною стріхою, политою якоюсь огнетревалою масою і вкритою дротяною сіткою. В полі бачите мало людей і всюди машини. Коней теж не стрінете легко, бо і на гостинцях і на пільних дорогах самі автомобілі. На господарстві лишається з рідні один-два, решта йде до промислу й торговлі. Господарка спеціялізується. В одному місці ведуть тільки годівельну господарку, в іншому тільки збіжеву або городинну. Може не є так усюди, може й інакше; та я пишу тільки про те, що бачив.

Їдете далі і перед вами непоглядне море темних дахів. Це велитень-місто Льондон із 7 міліонами населення, майже вдвоє стільки, скільки має Париж. Вражає одноманітність будівель. Всі вони однаково високі, одної краски, з вузькими вікнами, з гострими дахами, з високими коминами, закінченими глиняними чи камяними бронзовими рурами. Будівлі стулені до себе в один ряд, а до кожної дочеплена якась прибудівка. Цю одноманітність нарушують тут і там новіші будівлі, в яких ця характеристична гострокутність губиться.

Дедалі ближче осередка міста будівлі стають більші, кращі, але заедно до себе подібні. З двірця дістаєтеся в готель або вигідною таксівкою, або одноповерховим омнібусом, до якого запрошують одягнені в ліберію висланці поодиноких готелів.

Готелі великі, з сотнями кімнат, купальнями, окремою їдальнею, випочивальнею, кімнатою для полагоджування листування і кімнатою для курців. Крім цього маєте під рукою і фризієра і лазню з паровими, світляними й електричними купелями. В ціну за кімнату вчислене вже й снідання, без огляду на те, чи ви їсьте його, чи ні, однаково треба заплатити. Англійці їдять пересічно тричі: 1) брекфест 8—9.30, це снідання; 2) лянчен 12.30—2.30; 3) дінер 6.30—8.30, крім цього можна ще до півночі дістати й вечеру.

На їду складаються мяса, переважно холодні, риби, леґуміни, салати, компоти, овочі, молочні страви, масло, сир, а на снідання і дінер ще до того кава або чай з молоком. За столом обовязки нашої ґаздині сповняє мущина, розділюючи і подаючи вам на тарелі страву, навіть наливаючи каву або чай. Цей звичай муситься шанувати. Підчеркую, що в тому зберігається незвичайну точність.

Вулиці просторі й довжезні. Цікаво, що біля великих магазинів ви стрінете маленькі крамниці

Ревізії.

В неділю в полуднє прийшли до льокалю „Діла" тайні агенти й поліції, разом кілька-надцять людей. Один із агентів після переведення ревізії і при списанні протоколу сказав, що ревізію перевели в пошукуванні противдержавних матеріялів. Перешукали докладно всі бюрка, шафки, полички, печі. Заквестіонували лише примірник інтерпеляції Українського Соймового Клюбу в справі листопадових подій м. р. у Львові, як сказав один із агентів, „для розглянення вищими чинниками". Інший з агентів не міг зрозуміти, що це льокаль „Діла" а переконував, що це „редакція Просвіти", інший не розумів, чому „Україніше Рундшау" виходило в 1909 р. в Відні в німецькій мові.

Ревізію переводили також у льокалях Головного Т-ва „Просвіти" й філії „Просвіти", в „Червоній Калині", „Пласті" й Академічнім Домі.

—o—

Самоходова пригода стар. Кльоца.

В суботу рано авто мін. Квятковського, що приїхав на Сх. Торги, їхало Доїздовою вул. із двірця до міста, вударилося з автом керовника заведення чищення міста інж. Ґоньчаковського та секретаря комісаря уряду Адамовича. Ком. Надольський, як побачив свого секретаря, дав йому знак, щоби завернув і їхав за очередю авт. Шофер завернув і наїхав на авто городського стар. Кльоца. Наслідком зударення вилетіли з авт інж. Ґоньчаковський та секретар Адамович а також стар. Кльоц. Найгірше вийшов із катастрофи інж. Ґоньчаковський; у нього, крім внутр. контужень, ствердили струсення мозку. Стар. Кльоц потовк собі тяжко ногу та правий бік. Найлекше контужений секр. Адамович. Усіх трьох відвели на рят. стацію, де лікар заосмотрив їх. Інж. Ґоньчаковського відвезли до дому, а стар. Кльоц і секр. Адамович відїхали на Сх. Торги, де взяли участь у їх отворенні. Контузії стар. Кльоца вимагають кількаденного лікування.

—o—

Пожежа на головнім двірці.

В суботу в год. 4. на головнім залізничнім двірці у Львові в маґазині переховуваних клунків вибухла пожежа. Згоріло около 80 валіз і клунків, здепонованих подорожними, а богато валіз надгоріло. Згоріли теж полиці. В однїй тектуровій коробці був великий живий вуж. Коли вогонь пошурювався, вуж пробив головою тектуру, а коли видістався на зовні, згорів. У пакеті були спалені яйця, що були поживою вужа. Згоріла м. і. маринарка занятого в маґазині емерита Евст. Гаврищкова із 40 зол. Огнева сторожа вгасила пожежу за пів години. Причиною пожежі було коротке замкнення електричної струї, або з киненого на землю недокурка папіроски, наслідком чого вибух денатурований спірт, який дав до переховання якийсь подорожний.

„Ґазета Поранна" з 10 вересня впевняє будьто би виснилося, що причиною пожежі не було коротке замкнення електр. струї, а експльозія вибухових матеріялів у валізці. Була це т. зв. хемічна експльоаія, яка повстала наслідком злуки сільного квасу з екразитовими набоями.

—o—

Вибух петарди.

Арештування ученика.

В суботу около год. 14.30 на вул. Понятовського (біля Сх. Торгів) якийсь прохожий упустив на землю петарду і вона вибухла. Як пізніше з'ясувалося, поліція арештувала ґімн. екстерніста Михайла Терещука. Поліція веде слідство. Знавці ствердили, що петарда не мала в собі матеріялів занадто небезпечних.

Арештований студ. Терещук наслідком вибуху бомби тяжко попарив собі ціле лице. Переслухувати його тяжко, бо ціле лице та голову має забандажовану.

—o—

Замах на адм. будинок Сх. Торгів.

Львівське ґродське Староство повідомляє: Дня 7. вересня в год. 21.30 незнаний справник кинув бомбу вел. вибухової сили до будинку дирекції Східних Торгів на пл. Сх. Торгів. Бомба вибухла та здемолювала вн. урядження будинку й тяжко зранила урядничку Марію Штрайтівну. Її забрала рятункова стація. Контрольор Романовський, що був у будинку, легко контужений. Справник утік користаючи з темряви і гущавини, хоч поліція зараз уладила облаву.

Здемольоване бюро Сх. Торгів уже відреставрували. В неділю піддали експертизі складові части бомби. Стан ранених: касієрки Штрайтівної, уряд. Романовського та возного Станьковського не є небезпечний. Переслухували бюровий персонал і — як твердять польські часописи — устійнили нові тези щодо способу переведення замаху

—o—

Бомба у Стрийськім парку.

Польські часописи повідомляють: у суботу вечером прохожі в Стрийськім парку запримітили якийсь блиск, що заяснів серед корчів. Візвали поліцію, яка забезпечила доступ. Виявилося, що хтось кинув між корчі самодіяльну-пальну бомбу, яка вибухла без детонації. Бомба сконструована була так, що після вибуху мусіла запалювати все, що було в безпосередній її близькости. Піротехнік усунув бомбу і вона не заподіяла нікому шкоди. Слідство виявило, що це діло УВО, з якої рамени вийшла бомба пущена на землю Терещуком і бомба, яка знищила бюра дирекції Сх. Торгів. Слідство веде політ. поліція.

—o—

Присуд українських ґімн. учеників.

У суботу веч. після 2-денної розправи скінчився у Львові процес двох учеників стрийської ґімназії, обвинувачених у намаганні вбити проф. Яр. Яцкевича. Присяглі судді заперечили перше питання в справі злочину намаганого вбивства, а потвердили питання в напрямі злочину публ. насилля і нарушення патенту про ношення зброї. На основі цього вердикту трибунал засудив першого обв. Петеша на рік вязниці, а другого обв. Масного на 8 місяців. Оборона зголосила зажалення неважности та поставила внесення випустити обвинувачених на волю. На внесення оборони Масного до часу полагоди касації випустили на волю, а Петеша випустять, коли зложить кавцію 500 зол.

—o—

Конференція премієра з представн. сойм. клюбів.

Речинець конференції, яку прем. Світальський заповів з провідниками сойм. партій при участи марш. Пілсудського устійнено на день 16. вересня. Марш. сойму Дашинський навязав контакт з провідниками сойм. партій, звернувся телеграфічно до предоставників сойм. партій, що є поза Варшавою, м. і. до посла жид. клюбу Виґодзького, що є у Вильні, чи візьме участь у конференції. Виґодзький відповів, що візьме участь лише тоді, коли голова клюбу Ґрінбаум є поза кордонами Польщі. Потім виявилося, що Виґодзького запросили помилково, бо сойм. канцелярія послугувалася давним виказом голов клюбів, коли тимч. головою жид. клюбу був Виґодзький. В політ. колах звертають увагу, що з менш. клюбів на конференцію запросили жид. і німецький клюби, а не запросили українського та білоруського клюбів.

—o—

Замазують рекл. анонси.

На мурі української духовної семинарії при вул. Коперника якісь „патріоти" замазали українські рекламові, артистично виконані анонси „Дністра" та віддавнарні дзвонів Бриличського. Цим „патріотично-геройським" учинком хотіли певно перешкодити, щоби чужинці, які з двірця їдуть ул. Коперника на Сх. Торги, не довідалися, що у Львові є українці й українські фірми, а дали доказ чогось іншого...

—o—

Арештування комуністів.

Львівські комуністи скликали були на неділю збори при пл. Сольських. Поліція арештувала на пл. Бема чотирьох комуністів, які заохочували людей, щоб ішли на збори. Підчас походу „Свята міст" арештувала поліція якусь жінку, що роздавала комун. летючки. Поліція не допустила до зборів і арештувала ще кілька осіб.

—o—

Зі спортового життя.

Україна—Польонія (Перемишль) 4 : 1 (0 : 1).

Україна перемогла свого сильного противника заслужено, бо грала, особливо в другій половині, амбітно й жертвенно і була у всіх частинах ліпшою від Польонії. Про перевагу України свідчить найкраще обставина, що вона в другій половині гри опанувала зовсім грище і стрілила в тому часі всі чотири ґолі, не допускаючи Польонії майже до голосу. Стрільцем трьох перших ґолів був незрівняний Кобзяр, останнього ґоля стрілив дуже гарно Лисик. Цей успіх України тим більший, що ліве крило Фльорко-Петрів було, як і попередньої неділі, слабе, а правий крайник Магоцький наслідком розбитої ноги майже цілу другу половину гри був тільки німим асистентом. Численно зібрана публика (до 1.500 душ) витала перемогу української дружини френетичними оплесками. Суддя: інж. Дудрик. Ширше про ці цікаві змагання завтра.

Лігові змагання.

Львів. ІФЦ—Чорні 4:3 (2:1).
Краків. Висла—Поґонь 3:1 (1:0).
Познань. Варта—Краковія 2:0 (1:0).
Лодзь. ЛКС—Варшавянка 3:3 (1:1).
Варшава. Леґія—Польонія 2:2 (2:0)
Катовиці Рух—Гарбарня 3:0 (0:0).

НОВИНКИ

— Просимо всіх наших передплатників вирівнати негайно свої залеглости, бо з 15. ц. м. безумовно здержимо дальшу висилку часопису. Адміністрація.

— **З нинішнім числом „Діла"** розсилаємо почтові складанки „Рідної Школи" для пересилки жертв і датків з огляду на дуже важний фінансовий стан Товариства. Прохаємо не марнувати складанок, а виповнені пересилати негайно, бо два рази дає, хто зараз дає. 471

— **Поетична ніч.** Львів виглядав учора після бурі, що зупинила електричну енергію дуже романтично. Вікна домів довгими вулицями виглядали мертво; сям-там блимало в них світло. Трамваї, мов діткнені паралїжем, стояли темні на шинах. Зате авта гнали як навіжені; це був їх вечір. Навіть візники, які довго ждуть на пасажира і більше дрімають на козлах, ніж їздять, заробляли непогано. А найбільшу несподіванку зробила буря фабрикантам свічок. Малі крамниці заробили за одну годину чимало на цьому старомодному освітленні. Вірні гості каварень, ресторанів і шинків не покидали своїх звичайних місць і ждали на електричне світло при свічках. Неодин, що звик вертатись до хати трамваєм, бо не має довіря до своїх ніг, ждав на цей міський екіпаж далеко поза північ.

— **Ріжні вістки.** В Амстердамі почав наради міжнародній конґрес окулістів, на якому прочитають 230 відчитів. — Кажуть, що Троцькому продовжила Москва його заслання ще до осени 1930 р. — У Дрездені помер у 58 р. життя Ферд Ріценштайн, визначний дослідник сексуального життя серед первісних народів, автор великого твору „Жінка у диких племен". — У шахових міжнародніх змаганнях у Будапешті покищо на першім місці стоїть Капаблянка, на другому Гаварсі й Рубінштайн. — В югословянськім посольстві у Відні пожежа наробила багато шкоди. — Позавчора на одну дільницю Льондону т. зв. Східну, де живуть жиди й китайці, налетіли мільярди мух; було їх стільки, що рух на вулицях зупинився, бо шофери й прохожі нічого не бачили; після пів години мухи відлетіли. — Відомій англійській летунці леді Гіт, що впала з літака в леті з Льондону до Капштадту, загрожує сліпота. — Клемансо заперечує звістку про свою недугу і каже, що пише свої спомини.

— **Скандал з письменником.** З Парижа виселила поліція бельгійського драматичного автора

в всячиною, от як наші „тандити". Дуже часто товар виставлений на хідниках, але це не перешкаджає прохожим, бо хідники широкі. Каварень, де можнаб провести час на читанні і балачці, нема, бо англієць випочиває в себе дома. Ґазету і то не одну, купує однаково і міліонер і робітник чи зарібник, а на сходини має клюби. Після праці, звичайно 7—7.30 йде на обід, а відтак на прохід, до театру, кіна, на концерти, відчити і т. і. В неділю або свято виїздять звичайно в парки і на спортові площі. Виїздять з усією ріднею.

На вулицях рух, куди більший ніж у Парижі, але прегарно управильнений; авта, омнібуси, трамваї їдять обережно і на даний полісменом знак усе стають, щоби дати змогу рухові в іншому напрямі або переходові пішки. Характеристичні для Льондону сквери, чотирокутні великі площі, з городами, квітниками, монументальними будівлями та памятниками і водограями.

Варта бачити королівську палату, ратуш парлямент, костел Уестмінстер, білу палату з памятником для жертв війни, національну ґалєрію і величезний, прегарний, дуже оригінальний Гайдпарк.

Розуміється, що ще є богато цікавого, що добре булоб побачити, але на це треба більше часу, ніж я мав, звернувши при тому головну увагу на Британський музей. Ще дещо про моду. Бачив я в Парижі той славний дім, відки виходить мода за весь світ, але признаюся щиро, що і в Парижі, а тим більше в Льондоні жінки одягнені скромно, але зі смаком. Сказали мені місцеві люди, що дорогі туалети, крик останньої моди можна стрінути хіба на зібранних богатої аристократії, артисток і в... нічних льокалях. А у Львові це таке звичайне, хоч недостаток і біда. Ну, годі, не нічого Париж сходу.

Оріка Годвіга за неморальність. Є це рідкий випадок у Парижі, де нема офіціяльної цензури моралі в прилюднім і приватнім життї громадян, ні в літературі, ні в театрі. А все-ж таки Годвіг добився того, що проти його пес почала протестувати перша публика і домагалась, щоби поліція її допомогла. Важко уявити собі, яку погань і як мусів її змальовувати Годвіг, щоби здобути аж такий рекорд у Парижі!

— **Музей Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові** (вул. Чарнецького 24) мав за час ферій 185 чисел (876 предметів) приросту до ч. 19.222 включно, головно у відділі портретової фотографії, археольогії, етнографії, нумізматики та репродукцій. Жертводавцями були пп.: д-р Барвінський Богдан, Баландюк О., Бень В., Береза Я., Братик І., Волчковська Е., Гніздовський Я., Горянський І., радн. Дмоховський Р., Дорошенко В., Дутка М., Заклинський Б., Заклинський М., д-р Іванець І., майор Клюн О., ред. Курдидик А., Курдидик Е., д-р Крипякевич І., проф. Кіт М., радн. Левицький В., проф. Лев В., д-р Лік К., Лозинська М., Лозинський Т., дир. Магаляс С., інж. Молчко. Ніжанковський Т., д-р Озаркевич Л., Павлова А., акад. Студинський К., дир. Саевич М., дир. Свенціцький І., Сироїд П., проф. Фарина С., Фірманюк Н., Чайковська І., інж. Чижовичівна С., проф. Ювичинський З. Управа Музею складає усім їм цею дорогою щиру подяку. Музей відвідало за той час 136 осіб. — З нагоди видатного доповнення п. д-ром Богданом Барвінським музейного альбому українських діячів великою збіркою портретових фотографій (біля 200 шт.) із спаршини по його батькові, бл. п. Олександрові Барвінському, просимо дуже присилати Музеєві старі і нові фотографії українських наукових, політичних та громадських діячів. Багато таких інтересних портретових знимок є по старих родинних альбомах нашої інтелігенції, а Науковому Товариству часто годі найти у Львові одну-другу фотографію, потрібну доконче для ілюстрування чергових праць та публікацій з історії нашого культурно-історичного життя. На знимках — по змозі великих та виразних — слід додавати імя дотичної особи, найважніші дані до її діяльности та бодай приблизно час зроблення фотографії. — **Д-р Яр. Пастернак.**

— **Новий танок сезону.** Цього року пічнуть танцюристи з першими осінніми днями вчити всіх учнів Терпсихори тільки одної новинки: є це „шість-вісім“. Так називається дослівно по нашому „сікс-ейт“ за прикладом інших англійських назв: „фокс-троту“, „шіммі“, „блюс“ і „блекботем“. З давніх танців не вийшли ще з моди на цей рік фокстрот, степ, танґо, англійський вальс і ель-блюс. Одначе кожний з них зазнав малої реформи; їх треба тепер танцювати точно означеним темпом, нпр. швидкий фокстрот від 54 до 56 кроків на мінуту, „шість-вісім“ на 8 кроків більше, а танго і ель-блюс від 30 до 34 кроків. „Шість-вісім“ має бути багато естетичніший як чарльстон, якого засудили на смерть після короткого, але бурхливого панування.

— **Користи сонця.** Наслідком великих спек у Німеччині й Мадярщині, шкільна влада видала розпорядок, щоби дітей не тримати в салях, а вести навчання на свіжім воздусі в садах, парках і підміських лісах. Аж тоді як припече, люди приходять до голови по розум.

— **Музей Клемансо.** В американськім місті Стандфорд (стейт Каннектікут) буде заснований музей в честь Клемансо, який мешкав там... у 1668 р. Музей зроблять у домі, де жив тоді Клемансо і зберуть усі можливі приватні памятки, що мають якесь відношення до особи „старого тигра“. Можна уявити собі, як Клемансо, що не любить реклями своєї особи, довідавшись про це, буде гніватись!

— **Добродій людськости.** З Льондону повідомляють, що англійський бактеріольоґ, професор Леонард Гіл відкрив нового страшного бакциля. Його дуже легко культивувати й один грам цих бакцилів у сухому спорошкованому стані вистарчає, щоби забити міліон людей. Смерть наступає, коли бакциль дістається до носа або до ока. Проф. Гіл заявив, що вже найвищий час, щоби уряди перестали марнувати гроші на дуже коштовні военні зброєння, які не дають відповідного ефекту. Нова отрута дає можливість за допомогою одного літака нищити цілі міліони.

— **На що йдуть гроші наших селян?** Пишуть нам з Турчанщини: Краківський „Ілюстровани Курер Цодз.“ з 2. ц. м. приніс статейку п. з. „Русіні складайон офяри на фундуш пшиспособеня войсковего“, в якій хвалить під небеса греко-кат. пароха о. Крису й управителя школи Юліяна Мартиньця, обох в селі Ісаї, турчанського повіту, за те, що громадська рада того села, зложена з самих „русинів“, ухвалила на внесення п. Мартинця одноголосно віддати до рук старости д-ра Добошинського квоту 1.661 зол. з бюджетової надвишки на „пшиспособене войскове“ і на будову захисту для старців і цю суму вручила старості. А кінчиться ця статейка таким окликом: „Коби то таких громад було більше і таких пп. Мартинців!“ — До цього слід замітити, що громада Ісаї — одно з найбідніших сіл повіту, що живе в безпросвітній нужді, голоді й холоді. Не зважаючи на те й на справжні потреби села, громадська рада під проводом наших інтелігентів виплачує шедрою рукою гроші, стягнені примусово з селян-нуждарів, на „пшиспособене войскове“...

— **Два листи.** У Макушеві, біля Сколього, дістала цими днями Рухля Айзенштайнова одночасно два листи. Один був від банку з повідомленням, що вона виграла 8000 дол. Виграна впала на льос залишений їй сином кілька літ тому, коли виїхав до Палестини. Другий лист був з Палестини. У ньому була звістка, що син її згинув у боях з арабами. Небуденний збіг обставин!

— **Посуха і повені.** У Спол. Державах панує небувала спека. Недостача дощів спричинила на полях величезні шкоди. Одночасно в південно-східній Еспанії обірвалися хмари на великих просторах; в Андалюзії, Валенсії, Кордові повінь залила яких 50 містечок і сіл; є вбиті й ранені.

— **Еспанська емоція.** Мадрид мав наскрізь еспанську сензацію. У боротьбі биків брав участь американський тореадор Франклін, єдиний американський суперник еспанців у цьому спорті. У першім змаганні Франклін убив бика артистично. У другім бик узяв його на роги і літав з ним по арені: Франклін спасся чудом і не має ні одної поважної рани; бик на кінці залишив його і кинувся на червону плахту. Багато дам у памороках треба було обливати водою і виносити з цирку. Між глядачами був також Прімо де Рівера зі своїми доньками і вся двірська дружина.

— **Як ходити по вулицях,** цього вчитисьмуть мешканці Львова від 1. до 7. жовтня обовязково. Цей тиждень корисної науки попередять ріжні офіціяльні інформації. Не шкодило би, якби до них додати також загальні правила чемности.

— **Винахід чи фантазія?** Бюро Райтера приносить звістку з Нової Зеляндії, що двом дослідникам Астонові й Атакові вдалось після 15-літніх праць у лябораторії найти спосіб, як деякі елементи можна перетворити в золото при помочі електромагнетичного процесу. Ці дослідники мали найти нову силу, багато могутнішу, як електрика; називається вона „хромаділь“; саме завдяки ній вони здійснили вікову мрію альхеміків?

— **Проповіди Ліґи Націй.** Не є це ті проповіди, які виголошують представники держав підчас засідань Ліґи Націй, а справжні, духовні. Що року заки зачнеться сесія Ліґи Націй, у женевськім костелі „Нотр Дам“ правляться богослуження за успіх цього міжнародного зборища. Що-року виголошує проповідь представник іншої нації в рідній мові, а відтак читають переклад його проповіди. Цього року приходить черга на польського проповідника.

Дописи.

ПІДГАЙЦІ. *(Трудноці громадської роботи в повіті.)* Нам надіслано аж девять відписів ріжних розпорядків староства в Підгайцях, підписаних заступником староства д-ром Вадасом, які свідчать про ріжні трудноці, що їх робить згадане староство українському нац. життю. Всі ті розпорядки видані в часі лише за 10 днів від 10—20 серпня ц. р. З них довідуємося, що в селах Заставче коло Завалова, Новосілка і Швейкові староство зовсім заборонило ставити вистави або влаштовувати публичні забави аж до відкликання. На тій підставі заборонено при кінці липня сокільський фестин в Заставчу, заборонено дня 25-го серпня виставу в Новосілці, яку мала ставити читальня „Просвіти“ в Вівся, заборонено виставу в Заставчу, яку мав ставити місцевий кружок „Рідної Школи“, заборонено дві інші вистави читалень „Просвіти“ в Швейкові й Новосілці. Всі заборони оправдує староство „публичним спокоєм і безпечеством“ — Читальням „Просвіти“ в Раківці і Сосневі видано дозвіл на Шевченківські свята, але першій скреслено два місця вступного слова і цілу декламацію з Кобзаря „Кавказ“, а другій викреслено з програми пісню „За рідний край“ і кінець декламації з Кобзаря „Суботів“ та аж 14 місць зі вступного слова! Найцікавіші є конфіскати поем „Кавказ“ і „Суботів“, у яких Шевченко осуджує різко московський гніт над нашим народом. — При кінці слід іще зазначити, що поліція відібрала від д-ра Гриця Фаріяна відзнаку — хрест Української Галицької Армії, а від гром. Володимира Палинського пластунські відзнаки: 4 стрічки, два золоті паски і відзнаку на шапці. Староство затвердило цей поступок поліції, пояснюючи, що на ношення тих відзнак нема дозволу влади.

V. Всеслявянський Зїзд Пасічників.

Участь українських делеґатів.

У часі від 15. до 17. серпня ц. р. відбувся в Познані пятий з черги Всеславянський Зїзд Пасічників. Попередні Зїзди відбулися: в р. 1910 в Софії, в р. 1911 в Біоґороді, в 1912 в Москві, а в р. 1927 в Празі. В познанському Зїзді поза поляками найчисленніше заступлені були чехи, яких приїхало там 62; словаків було 16, болгарів 16, з Югославії 9 і українців теж 9.

В першому дні Зїзду при привітах промовляв від українських пасічничих організацій д-р В. Ривюк, в другому дні Зїзду приїхав з Берліна інж. Драбатий, який є асистентом проф. Амбрустора в Берліні (голови Міжнародного Пасічничого Клюбу) і саме на поручення і в імени цього професора зложив в українській мові привіт для Зїзду. Крім цього промовляв тоді інж. Боровський зі Львова, простуючи хибний висказ одного з чеських редакторів, який у своїм рефераті причислив славного українського пасічника Петра Прокоповича до москалів.

При нарадах над статутом Всеславянського Союзу Пасічників промовляв іще д-р Ривюк, якого інтерпретацію статуту приняв Зїзд і відложив вибори виділу Союзу до найближчого Зїзду, який має відбутися за два роки в Біоґороді.

Зїзд закінчився в дні 17-го серпня пращальним банкетом, в якому взяло участь 260 осіб, в чому кількох українців, бо решта вже розїхалась домів. У часі привітів, нарад і пращального бенкету поодинокі бесідники промовляли у своїй рідній мові.

Лист до Редакції.

В справі одного некрольоґу.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Прошу ласкаво помістити в „Ділі“ отсих кілька слів:

У числі 188. „Діла“ з дня 24/8. ц. р., стор. 6., помістив невідомий мені дописувач посмертну згадку про мою бл. п. матір. Ця посмертна згадка своїм змістом так діткнула о. Іллю Федевича, сотрудника в Самборі, що він помістив у числі 64. „Нової Зорі“ з дня 1/9. ц. р. від себе „Заяву“, як „вияснення“ до цього некрольоґу, обравши собі становище знавця причини смерти моєї бл. п. матери.

В подібних випадках ніяка культурна одиниця не посміє втручатись у чужі родинні справи і поміщувати прилюдно цього роду неправдиві „Заяви“, не будучи до того ніким прошена, ані уповноважнена.

Як ствердили ординуючі лікарі, бл. п. мама з причини склерозного мозкового кровотоку і паралізму (Sklerosis-Paresis), що, як о. Федевичеві добре відомо, спричинений у старенької гризотою останніх пережиавнь.

Дивує мене, чому о. Ілля Федевич обняв ролю покровителя й опікуна моєї родини і вмішується в наші чисто родинні справи. Чи може в цей спосіб хоче звернути увагу на свій літературний хист, чи може думає, що це лежить у компетенції його „урядування“.

З поважанням: **Д-р Юліян Рабій.**

Самбір, 4. вересня 1929 р.

Український Педагогічний Інститут у Празі.

Український Високий Педагогічний Інститут ім. М. Драгоманова в Празі з шкільним роком 1928-29 закінчує **шестий рік** свого існування. З кінцем року Інститут зробив **третій** випуск абсольвентів, які й приступили вже в більшости до остаточних дипльомних іспитів.

На новий шкільний рік 1929-30 Інститут відкрив з дозволу Міністерства Шкільництва та Народньої Освіти новий прийом на І. курс усіх 3-ох відділів Інституту.

Інститут є висока школа з 4-літнім курсом навчання, складається з 3-ох відділів (факуль-

·ктів): 1) істор.-літературного з підвідділами історії й суспільних наук та літератури й мистецтва, 2) математично-природничого з підвіддідами математи й фізики та природничих наук і 3) муз.-педагогічного. Приймаються до Інституту дійсними студентами особи (чолов. і жінки) з укінченою середньою освітою (гімназія, реальна школа, учительський інститут, духовна семинарія (4 кл.), середня комерційна школа і т. ін.). Навчання в Інституті цілком безплатне. Стипендій від Мін-ства для студентів І. курсу (як і в попередньому році) не буде, окрім спеціяльних стипендій для докторантів. Прохання з документами, короткими життеписами й 3 фотографіями подаються на імя Ректора Інституту (Československo, Praha II, Školská ul. 8/IV, Ukraiński pedagogický ústav M. Drahomanova).

Особи, що закінчують Інститут дістають диплом і титул педагога середніх шкіл, особи, що після скінчення Інституту залишаються при Інституті докторантами, дістають після докторських іспитів титул доктора відповідних, за віддідом, наук Інституту (істор.-літературних, темат.-природничих і т. ін.).

За весь час істнування Інститут випустив уже більше 100 абсольвентів, з яких більш 70 осіб (з перших двох випусків) отримали вже дипломи і титул педагогів середніх шкіл. Деякі з педагогів мають уже посади з своєї спеціяльности (декілька з визнанням диплюмів Інституту без нострифікації). Титул доктора дістало досі 14 осіб, 9 докторантів готуються до складення іспитів.

☦ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р РІПЕЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДЕР, адвокат у Сокалі, видатний громадський діяч, б. організатор і активний член Українського Національно-Демократичного Обєднання помер на сухоти в суботу, 7. вересня ц. р. у Сокалі. Покійний останніми літами довго лікувався та боровся завзято з недугою, що підточувала його молодий організм, але не встоявся у цій нерівній боротьбі. Похорон відбудеться в понеділок 9. вересня ц. р. Вістка про смерть, що наспіла до Львова в суботу, зробила на всіх знайомих і товаришів Покійного дуже глибоке враження. — В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Понеділок, 9-го вересня, г. 7·30 веч. „Пигмаліон“. Виступ А. Венгерка.

Малий Міський Театр:
Понеділок, 9-го вересня, г. 7·30 веч. „Пан Лямбертіє“.

Кіна.

Апольо: „Голубиця“ (Норма Тальмедж).
Кольосей: „Герой пустині“.
Лев: „Капітан королівської гвардії (Рамон Новаро).
Люна: „Моряки та бідняки“.
Маруселька: „Распутін — загибіль Росії“.
Оаза: „Три пристрасти“.
Палас: „Останній син“.
Пан: „Цар Іван Грозний“.
Пасаж: „Долина трівоги“, американська комедія та Гомонтів тиждень.
Стилеве: „Батько Сергій“ (Мозжухін).
Фатаморгана: „Таємний курер“.
Химера: „Щастя у жінок“.
Утіха: „Таємний дім“.

Програма радіо.

Понеділок 9-го.

Варшава (1411,7) 18·00 Легка музика. 20·30 Симфонічний концерт.
Познань (334,8). 18·00 Концерт.
Вильно (385) 18·00 Легка музика. 22·45 Музика до танців.
Гельсінгфорс (221,4) 19·20 Твори Вагнера.
Бресляв (253) 20·30 Пісні Малера.
Ляйпціг (259) 20·00 Ресіталь Майрітса Франка.
Братислава (279) 19·05 Словацький вечір.
Талін (296) 18·30 Російський ансамбль.
Брно (341,7) 20·00 Популярний вечір.
Льондон (356,3). 20·30 Концерт. 22·15 Квінтет Паркінгтон.
Франкфурт (390) 20·00 „Графиня Маріка“ оперетка.
Берлін (418). 19·30 „Дикий стрілець“ оперетка.
Стокгольм (436) 20·30 Квартет Еріксон.
Рим (441). 21·00 Легка музика.
Лянгенберг (473) 20·00 Орхестра і легка музика.
Прага (487) 16·30 Концерт.
Міляно (501). 17·00 Концерт 20·30 Оперетка.
Відень (516,3). 20·00 Вечір пісні й музики.
Мюнхен (533). 21·05 Вечір Бетовена.
Будапешт (550). 17·10 Циганська капеля. 20·00 Опера.
Київ (800). 19·10 Камерний концерт.
Москва (825). 19·10 Музично-літ. вечір.
Ленінград (1000) 19·00 Симфонічний концерт.
Харків (1304). 17·00 Камерний концерт. 20·30 Муз. культура.
Париж (1725). 21·15 Концерт.

Вівторок 10-го.

Варшава (1411,7). 18·00 Концерт.
Познань (334,8). 20·00 Концерт органів.
Гельсінгфорс (221,4) 19·15 Скрипка.
Бресляв (253) 20·30 „Сучасна музика“.
Ляйпціг (259) 16·30 Концерт солістів.
Загреб (307) 20·30 Концерт з Любляни.
Льондон (356,3) 21·00 Сонати. 22·15 Сопран і тенор.
Штудгарт (360) 20·00 Орхестра Фільгармонії.
Берн (403) 20·30 Веселий вечір.
Берлін (418) 19·00 Легкий концерт солістів.
Стокгольм (436) 20·00 Концерт.
Рим (441) 21·00 „Любовний напиток“, опера Доніцетті.
Лянгенберг (473) 21·00 Камерний концерт.
Прага (487). 21·00 Популярна музика. 22·20 Музика до танців.
Міляно (501). 20·30 Радіоквартет.
Відень (516,3). 20·00 Концерт інструм. вокальний.
Рига (525) 19·00 Симфонічний концерт.
Мюнхен (533) 18·00 Музика на два фортепіяни.
Будапешт (550). 20·00 Старі мадярські оперетки. 21·45 Циганська капеля.
Київ (800) 19·30 Концерт.
Москва (825). 15·30 Стара й нова музика.
Ковно (1935) 20·20 Вечірна музика.
Ленінград (1000) 19·30 Концерт з студії.
Харків (1304). 19·30 Військовий концерт.
Париж (1725). 21·35 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Український Високий Педагогічний Інститут в Празі.

Ректорат Українського Високого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова у Празі оголошує з дозволу М-ва Шкільн. та Народньої Освіти Чесько-словацької Республіки прийом нових студентів на І. курс Інституту на академічний рік 1929/30 (сьомий рік істнування). — Інститут є висока школа з 4-літнім курсом навчання, складається з 3-ох Відділів (факультетів):

1) істор.-літературного з підвідділами історії й суспільних наук та літератури й мистецтва,

2) математично-природничого з підвідділами математики й фізики та природничих наук і

3) муз.-педагогічного.

Приймаються до Інституту дійсними студентами особи (чолов. і жінки) з закінченою середньою освітою (гімназія, реальна школа, учительський інститут, духовна семінарія (4 кл.), середня комерційна школа і т. п.).

Навчання в Інституті цілком безплатне. Стипендій від М-ва для студ. І. курсу (як і в попередніх останніх роках) не буде. Прохання з документами, короткими життеписами й 3-ма фотографіями подаються на імя Ректора Інституту на адресу: Cesko-slovensko, Praha II., Skolska ul. c. 8/IV Ukrajinsky pedagogicky ustav M. Drahomanova v Praze. — Особи, що закінчують Інститут, дістають диплом і титул педагога шкіл середніх, особи, що по скінченні Інституту залишаються при Інституті докторантами, дістають по скінченні докторських іспитів титул доктора відповідних за відділом наук Інституту (істор.-літературних, математично-природничих і т. ин).

До цього часу Інститут випустив більш 70 педагогів (не рахуючи абсольвентів останнього випуску, що ще не закінчили диплюмних іспитів). Титул доктора отримало досі 14 осіб, 9 докторантів готуються до складення докторських іспитів.

Візи на вїзд до Ч. С. Р. для студій в Інституті уділює: для Галичини Консуль Ч. С. Р. у Львові, для Волині — Консуль Ч. С. Р. у Варшаві. Для еміґрантів візи уділює посольство Ч. С. Р. у Варшаві. Для отримання візи необхідна посвідка Інституту про принятгя в студенти Інституту.

417 1—1 **Ректорат Інституту.**

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.